

NEEM NOU FRIESLAND

Bas den Oudsten, publist en Frieslân-kenner bi' útstak, leit ús in't boek in't meast eigenzinnige provinsje de leevste stad Leeuwarden, de grutstede in't noarden, de oude havenstêdes midsjûn, de stêden, de Frieske meer, mussen, zandbanken en ufersaart de EP-Bieden.

Neem Nou Friesland, smektaal veer de de-zoeker die niel allengich is voor water en veel frisse lucht en die geen rumoerheid krijgt bij het aanschouwen van wijd groen veeren en frisse wolkenpartijen.

ISSN 90 226 5420 6

NEEM NOU FRIESLAND

AB

Basden Oudsten

Beetsterzwaag

De liefhebber van states of landhuizen, van verhalen over de vroegere bewoners kan ook in Beetsterzwaag zijn hart ophalen. De diverse states staan er aan de Hoofdstraat of aan het verlengde daarvan. Laten we beginnen met Harinxma State, dat (na afspraak) te bezichtigen is met een kaart van het Fries Museum. Niet zozeer vanwege de collectie familieportretten, die er in marmeren hal, gang en vertrekken te zien zijn, maar vooral vanwege de geschiedenis van dit in het begin van de jaren veertig der vorige eeuw gestichte gebouw, dat eigenlijk in Drachten had moeten staan. Daar stond het gedeeltelijk ook en de muren zijn gepleisterd omdat Harinxma State is gebouwd uit de afbraak van het pand dat Maurits Pico Diderik Baron van Harinxma thoe Slooten in Drachten had laten bouwen. Hij was in 1832 grietman (burgemeester) van Smallingerland geworden en trouwde in 1835 met freule Clara Feijona van Eysinga uit Beetsterzwaag, die er toe bijdroeg dat de bevolking zich tegen de steeds tactlozer optredende grietman keerde. Het echtpaar liet zich nauwelijks meer zien, kwam niet meer in de kerk, liet de dienstboden op zondag de was doen. De grietman verzamelde maandenlang namen van degenen die 's avonds na tien nog in de kroeg zaten, want daar stond een boete op van drie gulden per keer. Dat was mooi opgelopen toen 63 overtredders tegelijk werden aangepakt. De meesten weigerden te betalen, een rechtzaak voor het Tribunaal in Heerenveen ging niet door omdat er onregelmatigheden waren met de processen-verbaal. De grietman trok de aanklacht in en betaalde de inmiddels gemaakte kosten van duizend gulden, die hij vervolgens weer terugvorderde uit de grietenijkas. Maar toen de grietman in 1842 het klokluiden in de klokkestoel op het Zuiderkerkhof (een tweede was defect) verbood kwam er oproer. Het luiden was een volksvermaak, maar mevrouw Van Harinxma kon er niet tegen en vluchtte ervoor naar de kelder. Na het verbod trok een menigte naar het grietmanshuis. Er werd geroepen: 'Kom uit de kelder, oude heks dan zullen wij je verzuipen.' Er sneuvelden ruiten en naar later bleek had men binnen de grootste moeite de grietman in bedwang te houden, die reeds drie dubbelloopsgeweren geladen had. Zestig soldaten uit Leeuwarden kwamen eraan te pas, de commissaris des konings, de notabelen, kortom het schandaal was compleet. Het leidde ertoe dat de grietman ontslag nam, zijn huis liet afbreken en in Beetsterzwaag liet herbouwen. Ziedaar: Harinxma-State, thans in gebruik als tweede woning van mr. Th.A. graaf de Marchant et d'Ansembourg en zijn echtgenote, baronesse L. van Harinxma thoe Slooten. In de dorpsstraat van Beetsterzwaag staan nog een paar opmerkelijke huizen, zoals bijvoorbeeld het Lycklamahuis, nu gemeentehuis van Opsterland (Hoofdstraat 82), het Eysingahuis, nu politiebureau (Hoofdstraat 46-48), Lyndenstein (thans kinderrevalidatiecentrum) (Hoofdstraat 3) en ten slotte Huize

Bordena (Hoofdstraat 31) thans in gebruik bij de Stichting Arbeidersgemeenschap der Woodbrookers. Dit laatste vooral om het nooit weersproken schandaalverhaal omtrent een miljoenerfenis en voor wat de andere panden betreft niet omdat ze van zo'n uitzonderlijke schoonheid zijn, maar omdat een aantal feiten uit het leven van de vroegere bewoners een interessant beeld geven van hoe aanzienlijke families elkaar ook hier in stand hielden. Wie echter na jaren nog geen weg weet in eigen familie en kop noch staart vindt in die van zijn of haar partner, kan het volgende natuurlijk ook overslaan. Maar, het ging zo: Voordat het Eysingahuis zo genoemd werd woonden er Hemminga's. Welnu Ayso Hemminga trouwde met Rintske Boelens, telg uit een familie van grootgrondbezitters. Hun dochter, Ypckjen Hemminga trouwde met haar neef Boelardus Boelens en zij kregen een zoon die weer Ayso heette (1694-1782). Hij trouwde met zijn nicht Rinsche Lycklama à Nijeholt en na haar dood in 1756 met Ena Romelia van Idsinga (1729-1795). De Lycklama à Nijeholts stammen af van Lyckle Eabes, afkomstig uit Steenwijk, die zich in Nijeholtpade vestigde en in 1512 grietman van Weststellingwerf was. Lyckle weigerde in de adelstand te worden verheven en had als zinspreuk 'Deugd allinne makket wiere adel' (Deugd alleen maakt ware adel). In de 17de eeuw heette de familie Lycklama, waar nog later à Nijeholt aan werd toegevoegd. In 1817 werd Tinco Martinus Lycklama à Nijeholt (1766-1844), een man met vele bestuursfuncties, geadeld. Ayso Boelens, in het bezit van bijkans heel Olterterp maar geen adel, leefde wel alsof. In de toren van het uit de 15de eeuw stammende romantische Hippolytuskerkje in Olterterp is een steen met familiewapens aangebracht waarop staat dat Heer Boelens en zijn vrouw in 1744 de toren hebben 'vereerd' met vijfhonderd gulden. In de kerk zijn trouwens grafstenen en wapenborden van dezelfde familie. Hoe dan ook, Ayso's dochter Ypkjen Hillegonda Boelens trouwt in 1787 met Reinhard baron van Lynden (1742-1819) die drie jaar later grietman van Opsterland zou worden. Hun dochter Eritia Ena Romelia van Lynden (geboren in 1787) huwde in 1811 met jonkheer Binnert Philip van Eysinga (1785-1835) en zij trokken in het pand dat toen Eysingahuis ging heten. De wederzijdse ouders maakten een contract op grond waarvan zij vrij gebruik van dat huis kregen, f 6000,- voor meubels en een jaarinkomen van f 10000,-. Pa Van Lynden betaalde bovendien de verbouwing van het huis. Na de dood van Binnert bleef Eritia Ena Romelia van Lynden in het Eysingahuis wonen. Men noemde haar gemeenzaam beppe Eysinga. Na haar dood in 1856 konden de erfgenamen f 2898950,10 delen. Het huis kwam in bezit van jonkheer Jan Anne Lycklama à Nijeholt, burgemeester van Opsterland, die getrouwd was met een dochter (Ypkjen Hillegonda) van beppe Eysinga. Maar hij had dat huis niet nodig want hij woonde in het Lycklamahuis, waar hij in 1858 een verdieping op liet bouwen en ernaast het koetshuis, nu de fraaie raadzaal van Opsterland. Het Eysingahuis stond derhalve leeg totdat in 1859

Reinhard van Lynden en Maria Catharina van Pallandt, baronesse van Aylva erin trokken.

Nou woonden de Van Lydens sinds 1821 op Lyndenstein, waar Reinhard ook was geboren.

Frans Godard Ayso Boelens Baron van Lynden had namelijk in 1820 het herenhuis Nieuw Fockens gekocht dat in de tweede helft van de 17de eeuw was gesticht door Martinus Fockens, ook een grietman. Frans Godard liet het slopen en wat verder van de weg het huidige Lyndenstein bouwen. In 1864, na de dood van Frans Godards echtgenote, de moeder van Reinhard dus, trok deze met Maria Catharina van Pallandt in Lyndenstein en het Eysingahuis kreeg weer nieuwe bewoners. Grietman Jan Anne liet er namelijk zijn neef in wonen, de zoon van Maurits Pico Diderik van Harinxma thoe Slooten en Clara Feijona van Eysinga (dochter dus van beppe Eysinga en jonkheer Binnert, en zuster van de vrouw van Jan Anne). Albertus van Harinxma thoe Slooten was in 1836 nog in het oude Harinxma-State te Drachten geboren. Hij was gehuwd met Carolina Amalia van Clermont, een Belgische die tot haar huwelijk zangeres was. Volgt u het nog?

Ach, ga er nog even voor zitten...

Na het uitbreken van de Frans-Duitse oorlog in 1870 kreeg het Eysingahuis nog een merkwaardige bewoner, namelijk Tinco Martinus Lycklama à Nijeholt (zoon van Jan Anne) die het volstouwde met kunstschaten en oudheden. Die had hij verzameld op vele reizen door onder meer Syrië en Egypte, waarvan 'Zijn reiservaringen', vastgelegd in vier boeken met in totaal meer dan 2000 pagina's zijn bewaard gebleven, de kunstschaten ook. Nadat hij namelijk in 1875 was gehuwd met Juliana Agatha Jacoba thoe Schwarzenberg en Hohenlandsberg verhuisde de hele verzameling naar hun villa Escarras in Cannes, werd later aan de stad vermaakt en is nu te zien in het Musée de la Castre op een heuvel bij de haven. Tinco Martinus en Agatha Jacoba liggen trouwens begraven bij de r.k. kerk te Wollega.

Het Eysingahuis werd in 1878 verkocht aan de medicus Theunis Klaas Prakken, maar het was vanaf dat moment niet zo maar een dokterswoning, niet om het verleden alleen. Want er werd nog een ander verhaal aan toegevoegd. In 1929 heeft de dichter Jan Jacob Slauerhoff (1898-1936) hier gewoond als vervanger van dokter Hendrik Willem Bremer, die ziek lag in Davos. In die dagen ging Slauerhoff geregeld op bezoek bij de dichter J.C. Bloem (1887-1966), die toen griffier was van het kantongerecht in Lemmer en met zijn vrouw de dichteres Clara Eggink (1906) in een nu tot winkel verbouwd renteniershuis tegenover de r.-k. kerk aan de Kerkstraat 26 in Sint-Nicolaasga woonde. Daar ontmoette Slauerhoff ook de schrijver Theun de Vries (1907) toen leeszaalbediende in Sneek en E.

du Perron (1899-1940). Slauerhoff liet zich niet onbetuigd ten aanzien van vrouwen in Beetsterzwaag, soms nam hij een dienstbode of pachtersdochter mee naar Sint-Nicolaasga. Hij raakte door zijn leefwijze in conflict met de kerk en was niet tegen de roddel van Beetsterzwaag opgewassen, voelde zich geremd en onvoldaan.

Lyndenstein

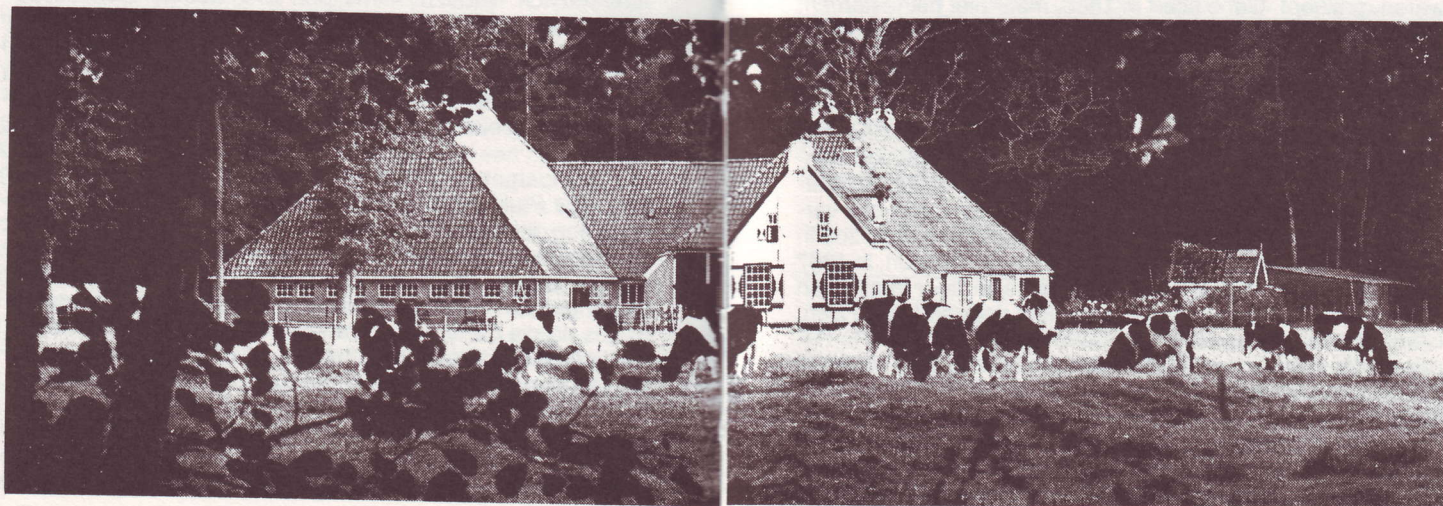
Inmiddels was er op Lyndenstein ook het een en ander gebeurd. Reinhard baron van Lynden (de zoon van Frans Godard Ayso Boelens baron van Lynden) en Maria Catharina van Pallandt kregen slechts een dochter, freule Cornelia, die een engelachtige reputatie verwierf. Zij bezocht en verpleegde zieke dorpsgenoten. Achter het huidige Lyndenstein staat nog het ooit als kippenhok gebruikte optrekje dat zij haar 'apothek' noemde en waar zij uit kruiden medicijnen maakte volgens recepten van haar grootmoeder, Cornelia Johanna Maria Borchhaven, de echtgenote van Frans Godard dus. Cornelia stierf op 20-jarige leeftijd in 1880. Na de dood van haar vader Reinhard in 1896 ging de collectie schilderijen van de Van Lydens naar het Rijksmuseum in Amsterdam. Bij testamentaire beschikking was echter bepaald dat Lyndenstein een inrichting moest worden voor ziekelijke, gebrekkige en arme kinderen uit de omgeving, betaald uit de baten van de in een stichting ondergebrachte bezittingen. Dat gebeurde in 1915 en thans is het een vermaard kinderrevalidatiecentrum.

De recepten van freule Cornelia zijn in 1910 verloren gegaan. Toen kwam een neef en erfgenaam Hans Willem van Pallandt

per schip de geërfde inboedel ophalen. Bij het familie-archief had hij echter geen belang. Dat werd ter plekke verbrand. Zo is het met meer archieven gegaan. Toen een aantal jaren geleden de laatste bewoners van het Lycklamahuis kinderloos waren overleden en het huis met fraaie tuinen verviel aan verre Duitse afstammelingen, omdat ooit een freule Lycklama met een Duitse officier was getrouwd, werd het huis verkocht aan de gemeente. Maar eerst is van het uitgebreide archief op de zolders een groot vuur gestookt, waarmee andermaal een stuk geschiedenis van Beetsterzwaag in vlammen opging.

Miljoenenenerfenis...

En met het verdwijnen van die archieven valt ook niets meer te bewijzen of tegen te spreken aangaande verhalen over landheren en pachtersdochters of dienstboden. Maar die verhalen zijn net zo hardnekkig als dat over de bewoners van wat nu Huize Bordena heet, (Hoofdstraat 31 dus). Dat toont ook het verschil aan tussen wat adel was en wat het nooit zou worden. Dat verhaal begon met Benedictus van Teyens (1737-1806), telg uit een rijk geslacht van boeren, grondbezitters en ververners. Hoewel huwelijken zeer belangrijk waren om het bezit in de familie te houden, trouwde Benedictus pas op bijna 60-jarige leeftijd met zijn huishoudster Froukje Alberts, die hem drie kinderen schonk, namelijk Etta Arnolda, Saco en Oeno. Toen Benedictus stierf bleek hij een fidei-commissair testament te hebben gemaakt. Zijn weduwe kreeg een klein legaat van 800 gulden en nog wat bijdragen voor het onderhoud van de kinderen zolang ze in huis waren. En ze mocht in dat huis blijven

wonen, behalve als zij opnieuw zou trouwen of een van de kinderen erin zou willen, maar de kinderen moesten haar dan wel 'in ordentelijke staat' onderhouden. Die kinderen werden de universele erfgenamen, maar het bezit moest in de familie blijven. Als een der kinderen mocht overlijden dan moest 'deszelfs of deszelver aandeel in de boedel wederkeren en devolveren (vervallen) op de overgeblevene of overblijvenen of hun nageslacht.' Als alle drie kinderen mochten overlijden zonder kinderen na te laten dan moest alles vervallen aan de 'alsdan in leven zijnde naasten bloed' van Benedictus. De drie kinderen behoorden na de adel of wat er voor doorging tot de tweede stand, waar ook de dokter, de dominee en de notaris bij hoorden. De dokter Joachimus Lunsingh Tonckens ook bevriend met notaris Fockema Andreae, woonde naast de Van Teyens. Froukje Alberts stierf in 1853. Saco pleegde in 1857 zelfmoord zonder een testament na te laten. Dus alles verviel aan Etta Arnolda en Oeno. Maar toen in 1859 Etta Arnolda stierf, nadat een jaar tevoren de Van Teyens-fundatie voor behoeftige dames van goeden huize was gesticht, bleek iets vreemds. Zij had haar deel van het familievermogen vermaakt aan dokter Tonckens en diens echtgenote Helena Aletta Koumans Smeding. Oeno kreeg slechts het vruchtgebruik. Deze laatste Van Teyens was volgens de overlevering een merkwaardig man. Verteld werd dat hij als het regende met de paraplu op in de kamer zat, dat hij in het kippenhok kakelde met de hennen en kraaide met de haan, dat hij muntstukken op straat strooide voor de kinderen. Hij was zo gek op klinkende munt, dat de pachters in baar geld moesten betalen en beweerd werd dat er kisten vol geld in de kelders stonden. Een dienstbode van dokter Tonckens verklaarde jaren na de dood van Etta dat er reeds op de avond van Etta's dood kisten en koffers uit het huis van de Van Teyens in het huis van de dokter waren gesleept. Oeno stierf in 1866, maar niet het testament dat hij in 1850 op aandrang van zijn moeder had gemaakt kwam op tafel, doch een geheel nieuw. Daarin vermaakte Oeno, behoudens enkele legaten voor de kerk, de vervener mr. Markus van Heloma in Heerenveen, de kerkvoogdij en nog wat toelagen voor personeel, zijn hele bezit aan dokter Tonckens en diens echtgenote. De geruchten en verdachtmakingen waren niet van de lucht. Oeno zou het testament hebben getekend, terwijl hij niet toerekeningsvatbaar was. Oeno zou vergiftigd zijn met arsenicum in een bord pap. De erfenis zou in totaal wel negentig miljoen gulden belopen enzovoort. In 1867 kwam er al een proces, aanhangig gemaakt door familie van Froukje Alberts, die het eerste testament geopend wilde zien. Ofschoon de huishoudster van Oeno verklaarde dat hij ten tijde van het opmaken van het tweede testament totaal zwakzinnig was baatte dat niet. Processen in 1892, 1912, 1929 en 1935 hadden evenmin resultaat. De verhalen bleven en leefden weer geheel op, toen een zoon van notaris Andreae trouwde met de dochter van dokter Tonckens. De waarheid omtrent het mysterie ligt binnen een vierkant van smeedijzeren hekken

bij de uit 1803 daterende Hervormde Kerk van Beetsterzwaag. Daar liggen namelijk de graven van Froukje Alberts en van Saco, Etta Arnolda en Oeno. Daar vlakbij zijn de graven van de familie Van Harinxma thoe Slooten. Die van de familie Lycklama à Nijeholt zal men er echter vergeefs zoeken.

Vreemde 'grafheuvel'

Wie evenwel een kleine zijsprong maakt van Beetsterzwaag (Beets = beek en zwaag = weide) in de richting van Nij Beets en een paar honderd meter over het viaduct over de rijksweg A 7 bij een witte voormalige pastorie rechtsaf gaat, komt uit bij een soort grafheuvel. Daar stond tot in 1984 de zogenaamde adelkerk die vooral enkele adellijke families uit Beetsterzwaag daar in 1889 lieten bouwen omdat de kerk van Beetsterzwaag hun te vrijzinnig was geworden. Maar ook dat bleek al ijdelheid. Na de Tweede Wereldoorlog kwam er geen mens meer. De kerk werd atelier van een kunstenaar, de torenspits ging verloren en het verval sloeg verder toe. De klokken gingen naar de oudheidkamer in Gorredijk en voordat eigenlijk iemand er erg in had liet de kerkvoogdij het gebouw binnen een paar dagen met de grond gelijk maken. De gewelfde kelders werden volgestort met het puin dat van de toch karakteristieke kerk overbleef. Op de heuvel die restte is de grafkelder van de Van Lyndens en zijn tussen gesmede hekken twee verschillende familiegraven van de Lycklama's. Op het grote graf stond een levensgrote marmeren engel, die ten onrechte wel is toegeschreven aan de Friese beeldhouwer Pier Pander (1864-1919), nu beveiligd door een soort kippenhok met ramen. Een oude man onderhoudt die familiegraven. Hij krijgt een gulden in de week over die van de Van Lynen's van de Stichting Lyndenstein en van de Duitse erven van de Lycklama's voor het ene familiegraf van de Lycklama's. Maar aan het tweede familiegraf van de Lycklama's wordt niets gedaan. 'Daar willen ze niks van weten,' zegt de man. 'Dat de kerk weg is da's maar goed, want er zaten altijd jongelui in die kelders. 't Werd allemaal seks en soms zaten er ook van die Beatles in te oefenen. Snap je dat nou?'

Sleutelroman

Nee, van Oud Beets valt alleen te snappen dat de glorie der wereld er is vergaan. En voor het overige hoeft niet alles helemaal duidelijk te zijn, al is wel gepoogd die min of meer te verschaffen. Bijvoorbeeld in de sleutelroman 'Willem van Harpen's leerjaren', die in 1871 werd uitgegeven. Daarin beschreef de oud-huisonderwijzer van de Van Harinxma's het leven van de adel die hij daarmee zodanig voor schut zette, dat

de Van Harinxma's vrijwel de hele oplage opkochten. Nog jarenlang circuleerde er bij de bevolking in het dorp één exemplaar met voorin een briefje waarop stond wie in het boek wie was. Dat schijnt nu te berusten in de Provinciale Bibliotheek te Leeuwarden. Maar er zijn meer schrijvers door de adel geïnspireerd. De Friese auteur Sjoerd van der Schaaf (1906) slaagde er in 1947 in met zijn roman 'Abbingawâld' (ook vertaald in het Nederlands) bijna evenveel opschudding te wekken. Hij schreef later nog een novelle die de ontluistering van de adel weergaf 'De wûndere simmer fan Jurrit Jongema'. De Friese dichter prof. Jelle Hindriks Brouwer (1900-1981), de auteur Sjoerd Leiker in zijn 'Drie getuigen' en de Friese schrijver Rink van der Velde in zijn succesvolle (ook vertaalde) roman 'Feroaring fan lucht' hielden zich met de sfeer van de adellijke na-dagen bezig. Dat is geen wonder voor wie in en om Beetsterzwaag rondwandelt, in het dorp, op de kerkhoven of in de omstreeks 800 hectare bossen die dit gebied aan die zelfde adel te danken heeft.

Aan de weg van Beetsterzwaag in de richting van Drachten ligt ter rechterzijde eerst Lauswolt. Het inmiddels verbouwde en als hotel ingerichte landhuis werd in 1868 gebouwd door jonkheer Augustus Lycklama à Nijeholt. In 1878 kwam het in bezit van R. baron van Harinxma thoe Slooten, later van de familie Bieruma Oosting. Het is nu al sinds jaren eigendom van een verzekeringsconcern en in gebruik als hotel. Iets verder ligt hotel Het Witte Huis. Daar tegenover begint het pad naar de Hippolytuskerk van Olterterp.

Eigen kerkhof

Wie echter de weg richting Drachten nog wat verder volgt, maar bij de zuivelfabriek van Olterterp rechtsaf gaat, richting Selmien, ziet na ongeveer anderhalve kilometer – waar de bossen afgewisseld worden door weiland – aan de rechterkant (links van een boerderij) hoogopgaande beukebomen. Daaronder ligt (naast het erf van boer Krikke) een grafheuvel met de graven van de familie Boelens, die we nog hadden gemist; een eigen kerkhof tussen oude bomen. Slauerhoff en Du Perron hebben hier gestaan en wellicht gefilosofeerd over waar mensen eigenlijk mee bezig zijn. Of over het terughoudende, het weinig vrijmoedige in het Friese volkskarakter, waarover Slauerhoff schreef in 'Al dwalend':

Wie weet hoeveel tederheden

Je in jezelf hebt verstikt

De Friesche aard is benepen

En uit zich niet groot, weegt en wikt.

Nog een (klein) rondje adel zonder franje

Het is met voorname huizen in Friesland zo dat ze, hoewel vaak vrij eenvormig gebouwd op een zelfde stramien toch door hun ligging interessante trekpleisters zijn bij tochten in de provincie. Dit temeer omdat de parken en bossen waarin ze liggen meestal vrij toegankelijk zijn. Daarom nog een klein rondje 'adel zonder franje'. Vanuit Leeuwarden in oostelijke richting (borden: Tietjerk-Hardegarijp), langs het recreatiegebied rond de meren Grote en Kleine Wielen, bij de verkeerslichten bij het motel E 10 rechtsaf, ligt het landhuis Vijversburg. Het stond er al in het begin van de 18de eeuw maar werd in 1844 verbouwd. Een gevelsteen deelt mee dat die werd gelegd door de toen 10 jaar oude Age Looxma Ypey. Hij was de zoon van dokter Nicolaas Ypey, die door zijn huwelijk met Boudina Looxma in het bezit van Vijversburg kwam dat in 1799 door de arts Age Binses Looxma was gekocht voor 3000 goudgulden en 21 stuivers.

Het huis is thans vakantieverblijf voor leden van de International Police Association, maar het park met theehuisje, kassen, voliëre, vijvers, grot en uitkijktoren is vrij toegankelijk. Tegenover het toegangshek van het bos van Ypey staan de gerenoveerde bejaardenhuizen van de Stichting 'Op Toutenburg', die Age Looxma Ypey er rond 1890 liet bouwen op de plaats waar tot 1856 het slot heeft gestaan dat stadhouder George Schenck van Toutenburg er omstreeks 1525 had laten bouwen.

Trynwâlden

Wie vanaf de stoplichten op dit kruispunt Zwartewegsend richting Dokkum koerst komt in het gebied van de Trynwâlden. In Giekerk, op de historische terreinen waar al in de 17de eeuw het fraaie landgoed Buitenrust stond, dat in de vorige eeuw werd afgebroken staat nu het landhuis van de huidige commissaris der koningin 'Poelzicht' waarvoor enige jaren geleden een notariswoning uit 1899 werd gesloopt.

In het volgende dorp, Oenkerk, staat ter rechterzijde een modern bejaardencentrum Nieuw Heemstra-State op de plaats waar sinds omstreeks 1500 de stamvaders van het geslacht Van Heemstra een landhuis stichtten, dat herhaaldelijk werd verbouwd. Van het oude Heemstra-State zijn nu alleen nog een paar stenen leeuwen over voor de ingang van het bejaardencentrum. Maar er is meer. Links van de ingang van het park is een heuvel met een merkwaardig verhaal. In het begin van de vorige eeuw was Willem Hendrik van Heemstra commandant van een afdeling cavalerie in de veldtocht van Napo-